

Poble	La Massana
Parròquia	La Massana
Adreça	Ctra. general 3
Tipus de bé:	Farga
Estil	Arquitectura popular
Datació	Segle XIX
Secció a l'inventari general	Primera, béns d'interès cultural
Classificació	Monument
Data protecció	2003-07-16

Descripció La Farga Rossell és la darrera farga edificada a Andorra. Les obres iniciades l'any 1842 foren acabades el 1845, any en el qual es van produir els primers quintars de ferro. Aquesta farga correspon al darrer estadi evolutiu de la tècnica de producció directa del ferro pel procediment anomenat *farga a la catalana*.

La fàbrica té un botàs de pedra, una sala de treball, un cambrot i un magatzem de carbó (carbonera) als quals s'afegia una casa, on s'allotjava l'administrador, i uns forns de recuit, on es grillava el mineral. El pla estructural de la Farga Rossell correspon al que havia ideat l'enginyer de mines francès Jules François, a inicis del segle XIX, per a les fargues que funcionaven amb dos martells hidràulics. La introducció d'un segon martell, quan les primeres fargues només en tenien un, respon a una nova manera de treballar dels fargaires que, en gran mesura, va ser condicionada pel creixement de la producció de les fargues.

Els fargaires obtenien uns massers (massa d'escòria i ferro) cada vegada més grans que requerien un mall més potent per poder ser depurats i compactats. En contrapartida, l'increment de la potència del mall dificultava el treball del metall, ja que aquesta tasca requeria rapidesa i precisió. Per resoldre aquest problema, fins a l'inici del segle XIX, els fargaires muntaven un segon martell (martinet), destinat al treball del ferro metàl·lic, en un edifici situat al marge de l'edifici de la farga. A Andorra tenim constància d'aquesta evolució per les fargues d'Ordino, del Serrat, d'Encamp i del Madriu. A la inversa, a la Farga Rossell, des del moment de la concepció del projecte, el martinet s'havia integrat en el pla de la sala de treball de la farga. Per assolir-ho s'havien modificat les proporcions que regien la construcció d'aquest tipus d'edificis de manera que es col·locava entre el mall i el baix forn.

La Farga Rossell va tancar l'any 1876. Actualment, ha estat restaurada i rehabilitada pel Ministeri de Cultura. Aquesta infraestructura acull el Centre d'Interpretació del Ferro i és, alhora, la porta d'entrada a l'itinerari del ferro que transcorre al llarg del camí ral que uneix la Farga a Llorts.

Monografies:

La Farga Rossell. El zènit de l'obtenció del ferro pel sistema directe (1842-1876), D. A., Govern d'Andorra, 2001

La farga. Un exemple de farga a la catalana, Govern d'Andorra, 2004